

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN !

A Fővárosi Ítéltábla a dr. Vereckei Kálmán ügyvéd által képviselt felperesnek, a dr. Németh Ferenc István ügyvéd által képviselt alperes ellen, kártérítés megfizetése iránt indított perében, a Fővárosi Bíróság 2010. október 7. napján meghozott, 23.P.23.730/2007/34. számú ítélete ellen, az alperes részéről 35. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán, meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatja, és a keresetet teljes terjedelmében elutasítja.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az alperesnek 15 nap alatt 624.000 (hatszázhuszonnégyezer) forint együttes első- és másodfokú perköltséget, továbbá térítsen meg az államnak felhívásra 360.000 (háromszázhatvanezer) forint kereseti illetéket.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

A '2' forgalmi rendszámú, ... típusú kishaszon-gépjármű a 'B' Kft. tulajdonában állt és az alperesnél rendelkezett casco biztosítással. A szerződés megkötésére irányuló ajánlat lényeges részét képezte az un. kulcsnyilatkozat, amelyben a tulajdonos kijelentette, miszerint a jármű három darab eredeti gyári centrálkulcsát birtokolja, ezt meghaladóan ahhoz további kulccsal, indítókártyával, illetőleg távirányítóval nem rendelkezik. A biztosítóval szerződő felet terhelő változás-bejelentési kötelezettség keretében - a gépkocsi valamennyi jogszerű használójára is kiterjedően - vállalta, hogy csak a biztosító hozzájárulásával készített további indítókulcsot, elektronikus indítókártyát vagy távirányítót, és ezek sorsát egyébként nyomon követi. Elfogadta, hogy amennyiben közlési és változás-bejelentési kötelezettségét megszegi, a

biztosító szolgáltatási kötelezettsége nem áll be, kivéve, ha bizonyítja, hogy az elhallgatott vagy be nem jelentett körülményt a biztosító a szerződéskötéskor ismerte, vagy az nem hatott közre a biztosítási esemény bekövetkeztében.

A felperes 2006. november 2-án tett feljelentést amiatt, hogy a járművét aznap ellopták. A nyomozóhatóság 2006. december 5-én megszüntette a nyomozást, mert az elkövető kiléte nem volt megállapítható. Az alperes 2007. január 8-án a bejelentett igényt azzal utasította vissza, hogy a felkért szakértő a gépjármű egyik kulcsán másológéptől származó nyomot talált, ennek következtében a kötelezettsége nem állt be.

A 'B' Kft. 2008. január 8-án az alperessel szembeni biztosítási szerződésből eredő követelését a felperesre engedményezte.

A felperes keresetében a casco biztosítási szerződés teljesítése jogcímén, a biztosított gépjármű eltulajdonítása alapján, 4.616.000 Ft biztosítási összeg és kamatai megfizetése iránt támasztott igényt az alperessel szemben.

Az alperes ellenkérelme a kereset elutasítására irányult. Azzal védekezett, hogy a felperes nem kedvezményezettje a szerződésnek, ezért annak teljesítését jogszerűen nem igényelheti. Emellett vitatta a biztosítási esemény bekövetkeztét, amellyel kapcsolatban arra hivatkozott, hogy a jogtalan eltulajdonítás tényét önmagában a nyomozást megszüntető határozat nem bizonyítja. Hangsúlyozta, hogy a jármű eltulajdonításával összefüggő és a biztosító szolgáltatása szempontjából releváns tényekre nézve a felperes ellentmondó előadást tett. Állította, hogy a felperes a szerződésben vállalt kötelezettsége ellenére, a biztosító hozzájárulása nélkül másolatot készíttetett a jármű kulcsáról, melyről az alperest a szerződésben előírt kötelezettsége ellenére nem tájékoztatta. Az ügyleti feltételekre figyelemmel ebből olyan jogkövetkezmény levonását kérte, miszerint a szolgáltatási kötelezettsége alól mentesült.

Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet 2.308.000 Ft erejéig alaposnak találta, míg ezt meghaladóan azt elutasította. A csatolt engedményezési szerződés alapján igazoltnak látta, hogy a felperes jogszerűen érvényesítheti az alperessel szemben a casco biztosítási szerződésből származó jogokat. Bizonyítotttnak találta a biztosítási esemény bekövetkezésének tényét is, mert ebben a körben a felperes tényelőadásait ellentmondásoktól mentesnek értékelte. A lefolytatott bizonyítási eljárás adatai alapján megállapította azonban azt is, hogy hozzávetőlegesen 41 nappal a lopást megelőzően, a felperes birtoklása idején, a szerződés tiltó rendelkezése ellenére kulcsmásolás történt. Úgy foglalt állást, miszerint a felperes nem bizonyította, hogy a kulcs a birtokából úgy került volna ki, hogy más személynek alkalma nyílhatott volna a másolásra. Így bizonyítotttnak találta, hogy a kulcsmásolást a felperes végeztette, vagy arról tudnia kellett. Arra a következtetésre jutott, hogy az alperes hozzájárulásának hiánya miatt ez olyan szerződésszegésnek minősül, amely kiváltja az alperesnek a szolgáltatási kötelezettség alóli mentesülését. Emellett kiemelte azt is, hogy nem merült fel arra nézve bizonyíték,

hogy a kulcsmásolásnak közvetlen köze lett volna a biztosítási eseményhez, de a kulcsok megnövekedett száma fokozta a biztosító kockázatát. Ezért a kár fele-fele arányú megosztását tartotta indokoltnak, és a gépjárműszakértő által megállapított káreseménykori forgalmi érték 50 %-ának megfizetésére kötelezte alperest.

Az elsőfokú ítélet ellen az alperes terjesztett elő fellebbezést, melyben kérte annak megváltoztatását és a kereset teljes elutasítását. Fenntartotta a biztosítási esemény bizonyítatlanságával kapcsolatos védekezését. Utalt arra, hogy a felperes kötelezettsége volt, hogy bizonyítsa, a hiányzó kulcsnak nincs köze a jármű ellopásához. Ennek hiányában a fizetési kötelezettsége nem állt be. A bíróság tévesen alkalmazott kármegosztást.

A felperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyására irányult.

A Fővárosi Ítéltábla megállapította, hogy a fellebbezés megalapozott.

Fellebbezés hiányában a Pp. 228. § (4) bekezdése értelmében jogerőre emelkedett az elsőfokú ítéletnek a 2.308.000 Ft-os marasztalási összeget meghaladó keresetet elutasító rendelkezése.

Az elsőfokú bíróság a tényállást alapvetően helyesen állapította meg, az abból levont jogi következtetéseket azonban az ítéltábla csak részben osztotta. Az alperes fellebbezése folytán az ítéltáblának először a biztosítási esemény bekövetkezéséről, majd a biztosító mentesülését eredményező körülmények fennállásáról, végül az ezekből származó jogkövetkezményekről kellett állást foglalnia.

A perben nem vitás tényállás szerint a '2' forgalmi rendszámú gépjármű tulajdonosa és az alperes között a Ptk. 536. § (1) bekezdése és a Ptk. 548. § által szabályozott vagyonbiztosítási szerződés jött létre. A felek megállapodása alapján ügyleti feltétellé emelt alperesi szabályzat (Járművek casco biztosításának különös feltételei) I. fejezetének 1.3 pontja értelmében az alperes kockázatviselése - egyebek mellett - a lopáskárra is kiterjedt.

A Ptk. 540. § (1) bekezdése előírja, hogy a biztosított a szerződéskötéskor köteles bejelenteni a biztosítónak a kockázat elvállalása szempontjából jelentős és általa ismert tény, vagy körülményt. A Ptk. 540. § (2) bekezdése pedig lehetővé teszi, hogy a felek szerződésükben előre meghatározhassanak olyan tényeket, illetőleg körülményeket, amelyeknek a kockázatviselés fennállása alatt történő megváltozását a biztosított köteles írásban bejelenteni. A Ptk. 544. § (1) bekezdése pedig külön nevesíti a biztosítási esemény bekövetkezésével kapcsolatos bejelentési, felvilágosítás-adási, valamint ezek ellenőrzésének lehetővé tételével kapcsolatos kötelezettségeket. Mindezek elmulasztásához a Ptk. 540. § (3) bekezdése, illetőleg a Ptk. 544. § (2) bekezdése azt a jogkövetkezményt fűzi, hogy a biztosító szolgáltatási kötelezettsége nem áll be, kivéve, ha a biztosított bizonyítja,

miszerint az érintett tény, vagy körülményt a biztosító egyébként is ismerte, illetőleg az a biztosítási esemény bekövetkezésében nem hatott közre.

A peres felek lényegében a Ptk. 540. § (2) bekezdésében biztosított jogukkal éltek, amikor a Járművek casco biztosításának különös feltételei IX. fejezetének 2. pontjában előírták a biztosított számára a kötvényen feltüntetett adatok - köztük a kulcsnyilatkozatban rögzített körülmények - változásának 5 napon belül történő bejelentését. Emellett a jármű valamennyi jogszerű használatára kiterjedő hatállyal kikötötték, hogy a kulcsokról csak a biztosító hozzájárulásával készíthetők másolat. Úgy rendelkeztek továbbá, hogy ezek bármelyikének elmulasztása esetén a biztosító szolgáltatási kötelezettsége nem áll be.

A Pp. 164. § (1) bekezdése úgy rendelkezik, hogy a per eldöntéséhez szükséges tényeket annak a félnek kell bizonyítania, akinek érdekében áll, hogy a bíróság valamilyen tényt valónak fogadjon el. A Pp. 3. § (3) bekezdése pedig kimondja, hogy ennek esetleges sikertelenségét a perben a bizonyítás terhét viselő fél hátrányára kell figyelembe venni.

A törvény idézett rendelkezéséből az következik, hogy a biztosítási perben a biztosítási szerződés teljesítését igénylő félnek kell igazolnia, hogy a biztosító szolgáltatásának a szerződésben, szabályzatban, valamint jogszabályban előírt feltételei fennállnak. Ennek legfontosabb eleme magának a biztosítási esemény bekövetkezésének a bizonyítása. Ezzel szemben a biztosító szolgáltatási kötelezettségét kizáró tények és körülmények --- különösen a biztosítási szerződés érvénytelensége, valamely mentesülési ok fennállása, vagy a teljesítés egyéb akadálya --- tekintetében a bizonyítás terhét a biztosítónak kell viselnie.

A bizonyítási kötelezettség teljesítésével kapcsolatban a Pp. 3. § (5) bekezdése deklarálja a szabad bizonyítás elvét. Eszerint ha törvény másként nem rendelkezik, a bíróság a polgári perben alakszerű bizonyítási szabályokhoz, a bizonyítás meghatározott módjához vagy meghatározott bizonyítási eszközök alkalmazásához nincs kötve, szabadon felhasználhatja a felek előadásait, valamint felhasználhat minden egyéb bizonyítékot, amely a tényállás felderítésére alkalmas. Ez az elv jelenik meg a Pp. 206. § (1) bekezdésének azon rendelkezésében is, miszerint a bíróság a tényállást a felek előadásának és a bizonyítási eljárás során felmerült bizonyítékoknak az egybevetése alapján állapítja meg; a bizonyítékokat a maguk összességében értékeli, és meggyőződése szerint bírálja el.

A felperes mind a feljelentésében, mind a bírósághoz intézett beadványaiban, mind pedig a biztosítótársaság és a bíróság előtt szóban tett nyilatkozataiban, a biztosítási esemény lényeges körülményeire nézve következetes és egybehangzó előadást tett. A rendőrségen a hatóság félrevezetésének következményeire történő figyelmeztetését követően, annak eltulajdonítására vonatkozó feljelentést tett, továbbá intézkedett a gépkocsinak a forgalomból való átmeneti kivonása iránt. A rendelkezésére álló kulcsokat és távirányítót, valamint a szerződésben meghatározott okiratokat a biztosítónak átadta. Mindezen cselekményeiből az

elsőfokú bíróság helytállóan jutott arra a következtetésre, hogy a felperes a biztosítási esemény bekövetkeztére vonatkozó bizonyítási kötelezettségének eleget tett. Ennek során helyesen értékelte a lopási cselekmény elkövetésének azon sajátos körülményeit is, miszerint e biztosítási esemény megvalósulására általában nem harmadik személyek jelenlétében kerül sor, az elkövetők cselekményeiket általában sötétben és titokban hajtják végre.

A lopáskár mint biztosítási esemény bekövetkezésére alapított és a biztosítási szerződés teljesítésére irányuló kereseti kérelemmel szemben az alperes a kulcsmásolás tényével, valamint az annak alapján beálló mentesülésével védekezett. Ezért a Pp. 164. § (1) bekezdésének, valamint a Pp. 3. § (3) bekezdésének már idézett rendelkezéseiből következően a kulcsmásolás tényét és időpontját az alperesnek kellett bizonyítania. Ezzel szemben a felperesnek kellett igazolnia, hogy a be nem jelentett körülmény nem hatott közre a biztosítási esemény bekövetkeztében, vagyis a hiányzó kulcsnak a lopási cselekmény elkövetésében nem volt szerepe.

A lefolytatott bizonyítási eljárás során, mind az alperes által felkért, mind pedig a bíróság által kirendelt igazságügyi nyomszakértő, a gépjármű egyik kulcsán gépi kulcsmásolásra utaló nyomokat mutatott ki. E szakvéleményekkel tehát a kulcsmásolás ténye bizonyítást nyert. Véleményében az igazságügyi szakértő azt is megállapította, hogy a másolási nyomon felülkopás nem észlelhető, tehát annak keletkezése a használati időszak végére tehető. Ebből az következik, hogy a másolást követően a kulcsot már egyáltalán nem, vagy csak keveset használták. A felperes személyes előadása során azt feltételezte, hogy a kulcs-másolás a gépkocsi utolsó szervizelésének időpontjában történt. Állította, hogy a szervizben leadott kulcsot a gépjármű átvétele után már nem használta. Ebből olyan következtetés levonását kérte, miszerint a szakvélemény igazolja a szervizelés és kulcsmásolás időpontjának azonosságát. A felperes azonban a másolás nyomait hordozó kulcs általa előadott használatára, illetve annak hiányára vonatkozó állításait bizonyítékkal nem támasztotta alá. A szerviz vezetője tanúvallomásában pedig azt adta elő, hogy a szervizben a kulcsmásolásnak még a technikai feltételei sem állnak fenn. E bizonyítékoknak, különösen az igazságügyi a nyomszakértői véleménynek az alapján helyes volt tehát az elsőfokú bíróságnak az a következtetése, hogy a másolás bizonyosan olyan időpontban történt, amikor a kulcs a felperes birtokában volt. Ezt a következtetést erősíti meg a felperesnek a jármű kulcsaival összefüggő, nagyfokú tájékozatlanságot tükröző személyes előadása is. A biztosítási esemény bekövetkezése után csak három kulcsot adott le az alperesnek, majd külön ezirányú felhívásra, csupán utólag adta le a negyediket. Előadta továbbá, hogy a lopást megelőző szervizig ugyanazt a kulcsot használta, majd az valahova elkeveredett és ezért az egyik tartalék-kulcsot vette elő. Mindez arra utal, hogy a felperes a kulcsok őrzése terén nem tanúsította az adott helyzetben általában elvárható gondosságot és ezzel az egyik kulcs birtokolása terén egy olyan nyomon nem követhető időszak keletkezett, amelyet a perben a felperes terhére kellett értékelni. Azt pedig maga a felperes sem állította, hogy kérte volna az alperes hozzájárulását a másoláshoz.

Abból, hogy a másolás a felperes birtoklásának ideje alatt történt, az elsőfokú bíróság okszerűen jutott arra a következtetésre, hogy a felperes a kulcs-másolásról tudott, vagy arról tudnia kellett. Ezzel a következtetéssel az ítéltábla is egyetértett. Hangsúlyozza továbbá azt is, hogy a biztosított a biztosító irányában a kulcsok állapotáért harmadik személyek magatartására kiterjedő felelősséggel tartozott.

A rendelkezésre álló adatokból csupán a lopás megtörténte volt következtetés levonható, annak mikéntjére nem. A felperes biztosító előtt tett bejelentése szerint a lopás helyszínén anyagmaradványokat nem talált. Az eredeti kulcsról készített másolatot az alperesnek átadni nem tudta. Az őt terhelő bizonyítás kötelezettségének nem tudott eleget tenni, ennek hiányában pedig az alperes helyállási kötelezettsége sem állt be.

Az ítéltábla nem osztotta az elsőfokú bíróságnak a kármegosztással kapcsolatos álláspontját. A Ptk. 340. § (1) bekezdése ugyanis a károsult és a károkozó közötti kártérítési jogviszony tekintetében rendelkezik úgy, hogy nem kell megtéríteni a kárnak azt a részét, amely abból keletkezett, hogy a károsult kárelhárítási, illetőleg kárenyhítési kötelezettségének nem tett eleget. A peres felek között azonban nem kártérítési jogviszony, hanem a casco biztosítási szerződés alapján fennálló kötelmi jogi jogviszony jött létre. Ennek alapján a felperes keresetében nem kára megtérítését, hanem a biztosítási szolgáltatás teljesítését igényelhetette az alperestől. A felperesnek a biztosítási esemény bekövetkezésével, vagy a biztosító teljesítésének előmozdításával összefüggő esetleges mulasztásait ezért nem lehetett a kártérítési jogviszonyhoz kötődő kármegosztás szabályai szerint értékelni, hanem az abból származó jogkövetkezményeket a biztosítási jogviszony speciális szabályai a biztosító mentesülésének jogintézményén keresztül határozzák meg. Ezek pedig nem ismernek részleges mentesülést. Ezért bármely mentesülési oknak a bekövetkezése a biztosítót teljes egészében mentesíti a szolgáltatási kötelezettsége alól.

Az előzőekben kifejtettekre tekintettel az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján megváltoztatta, és a keresetet elutasította.

Az alperes fellebbezése eredményre vezetett, ezért a felperes köteles a Pp. 239. §-a szerint alkalmazandó Pp. 78. § (1) bekezdése alapján az alperes 350.000 Ft és áfa összegű első- és másodfokú ügyvédi munkadíjból, 48.000 Ft szakértői költségből és 138.500 Ft fellebbezési illetékből álló perköltségét, illetve az Itv. 59. § (1) bekezdése és a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése alapján a feljegyzett kereseti illeték egészét megfizetni.

Budapest, 2011. szeptember 14.

. Molnár Ambrus s. k. a tanács elnöke, Dr. Csóka István s. k. előadó bíró, Dr. Lente Sándor s. k. bíró